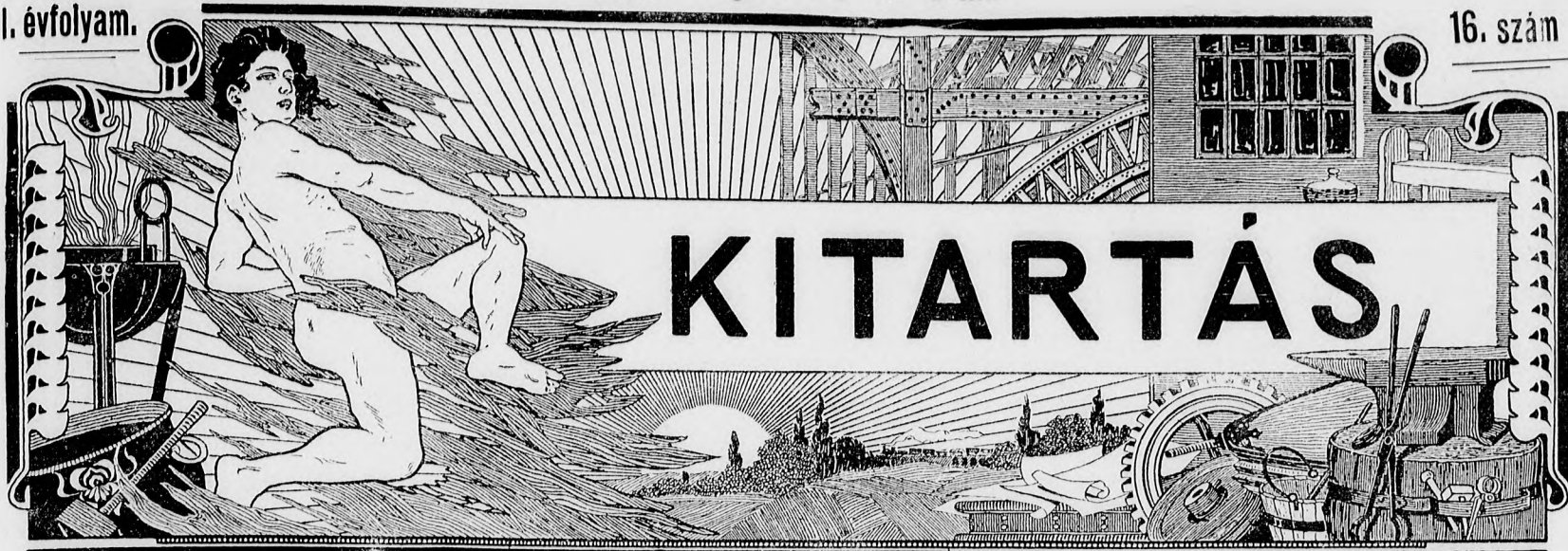

1900

1899. augusztus hó 6-án.

I. évfolyam.

16. szám

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak és munkások hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
 Helyben és vidéken postaküldéssel . . . 12 frt.
 Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy
 részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Bal-
 eset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára
 vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
benedekfalvi dr. LUBY GYULA,
 köz- és váltó-ügyvéd,
 a m. kir. államvasutak titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
 VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.

Figyelmeztetés!

Figyelmezteljük t. tagjainkat, hogy azokat az egyéneket, a kik a „Kitartás”-ról mindenféle koholt híreket terjesztenek, saját érdekükben jelentsék be nálunk névszerint, hogy ellenük a szükséges lépéseket a büntető bíróságnál megtehessük. Egyben értesítjük t. tagjainkat, hogy ügyünk azon a ponton áll, hogy nemsokára szövetkezetté alakulunk s épen ez az, a mitől félnek s a mit ez egyének aljas rágalmaikkal hátunk megett meg szeretnének akadályozni.

Érdekközösség.

Az érdekközösséget vagyunk mi hivatva ápolni, előmozdítani, annak propagandát csinálni és azt minden tekintetben kielégíteni. De mi is az az érdekközösség? Érdekközösség az, midőn az egyesek érdeke találkozik a nagy közönség érdekeivel. Midőn az, a mi egynek hasznos, mindenkinek hasznára válik. Ezt vagyunk mi hivatva megértetni mindazokkal, a kik zászlónk alá állanak, vagy állani akarnak. Ezt az érdekközösséget ápolni, előmozdítani csak a szövetkezet van hivatva, az a szövetkezet, mely nyilvános számadásra van szorítva a kereskedelmi és váltótörvényszék által, az a szövetkezet, mely egyetlen krajezárt sem fordíthat az egyes kiválasztottak jólétének előmozdítására, hanem minden rendelkezésére álló eszközt arra kell használnia, hogy a közügynek szolgáljon, hogy a szövetkezett tagoknak javára legyen.

Ha szétteltekintünk az országban, úgy találjuk, hogy ilyen önzetlenül a nép jólétét előmozdító szövetkezet még sehol sem alakult a „Kitartás”-t kivéve. Nem alakult pedig azért, mert azok, a kik fáradságot és anyagi áldozatokat akarnak

fektetni valamely vállalatba, először is azt akarják elérni, hogy fáradságuk és áldozatuk minél dúsabban jövedelmezzen ő nekik. Maguknak és hozzátartozóiknak nagy jövedelmű állásokat biztosítanak, mindenféle hangzatos címekkel s így természetesen azt a pénzt, a mit mi és általában egy szövetkezet a közjó előmozdítására fordít, ők a maguk anyagi jólétük előmozdítására használják fel.

Ezek aztán hangzatos reklámokkal, émeletítő és lehetetlen ígéretekkel csalják törbe a tapasztalatlan népet, a kik megtakarított keserves filléreiket sietve viszik oda, hogy elősegítsék a különböző igazgatók és titkárok stb. boldogulását. Természetes dolog, hogy mikor aztán a hívók valamelyike rászorul azoknak a hangzatos ígéreteknek a beváltására, akkor aztán keserűen csalódva látják be tévedésüket, belátják, hogy felültek a sületlen ostoba reklámoknak, nagyhangú ígéreteknek s legalább egy időre elveszítik kedvüket attól, hogy az ilyen szélhámosok ígéreteinek felüljenek.

Ezért aztán nem csoda, hogy ha a közönség hite meginog mindenféle vállalat iránt s ha túlságos óvatos lesz elhinni valamely vállalat ígéréteit,

Mi nem követjük ezeknek a reklám-lovagoknak eljárását. Nem igyekeziünk teljesíthetlen ígérekkel fogni közönséget. A kiknek elég az, a mit mi reális alapon nyújthatunk, ám lépjenek közibünk, a kiknek nem elég, azok csak üljenek fel a reklám-hajhászóknak s gazdagítsák az igazgatósági tagokat.

A mit mi nyújtunk, azt adhatjuk biztosan és feltétel nélkül: első évben balesetbiztosítást, a második évtől kezdve pedig életbiztosítást, betegsegélyt, rendkívüli segélyt stb. Azonkívül is azon vagyunk, hogy minden tekintetben kiszolgáljuk a tagok érdekközösségét. Ezért állítottuk fel a jogi osztályt, a melynek segítségével tagjaink egyes-bajos dolgait a minimális költségek felszámításával elintézhetik. Hogy milyen áldásos ez intézmény, és mennyire szolgálja az érdekközösséget, azt csak az mondhatja meg, a ki már igénybe vette jogügyi osztályunk szolgálatkészségét.

Azonkívül azért a csekély díjért heti lapot kapnak tagjaink, a melyben igyekeziünk mindenkinek érdeklődését kielégíteni. Megtalálja benne az iparos, a munkás mindazt, a mi őt érdekli, mindazt, a miből hasznos tanulságot meríthet.

A „Kroniká“-ban a hét eseményeiről számolunk be röviden, úgy hogy mindenki tájékozva legyen a világ egy heti eseményeiről. „Vegyes“ cikkeinkben a munkások mozgalmairól az ipar, kereskedelem stb. ágából, apró hasznos tudnivalókról számolunk be. Irodalmi színvonalon álló tárczáinkban élvezetes szórakoztató olvasmányokat nyújtunk s szerkesztői üzeneteinkben készséggel szolgálunk mindenkinek bárminő ügyben felvilágosítással.

A rozmaring.

*Sétáló, nyüzsgő utcza néptömegbe
Egy ifjú pár megy — furcsa öltözetbe;
Falusi legény, falusi leány,
Egynék se két egy szó sem ajakán;
Kéz-kézbe fogva meg-megállanak,
Míg kavarog a nyüzsgő áradat.*

*A lányka haja majd leér a földre,
A vége piros pántlikába kötve.
Széles szoknyája sokszor útba van,
Igazgatja is mindig — haszta'an!
Büszkén tekintet a legény körül,
Csak úgy ragyog az arcza — úgy örül.*

*Hogy egy virágos bolt elébe érnek,
A lány szeme a kirakatra téved.*

Ime, ennyit képes nyújtani egy szövetkezet, mely egyedül az érdekközösséget szolgálja, melynek vezetői nem számítanak semmiféle anyagi haszonra, hanem a szegény emberek megtakarított filléreit arra használják, hogy boldogulásukat előmozdítsák és a tagok jövőjét biztosítsák.

És így hiábavalók lesznek mindazok az aljas rágalmak, a melyeket szövetkezetünk ellen zúdítanak mindazok a maguk zsebét féltő biztosító intézetek, a melyek jövőjüket látják tönkretéve szövetkezetünk megalakulása által. Igenis, szövetkezetté alakulunk a lehető leg-rövidebb idő alatt, s tönkre fogjuk tenni a szegény emberek bizalmát kizsákmányoló minden egyéb intézeteket.

Csak azt várjuk, hogy a szövetkezeti részjegyek összege le legyen fizetve; most csatlakoznak hozzánk a postások mintegy 2—3000 taggal s aztán mienk a jövő, nem árthat többé semmiféle ámitó, hazug ellenagitáció, nemes, őzzinte emberbaráti czéljainknak!

Az iparossegéd.

Mindenki tudja, hogy felszabadulás után új korszak kezdődik a fiatal iparos életében. A kezében levő bizonyítvány és munkakönyv felnyitja előtte az idegen műhely ajtaját, szabadabban mozoghat, mint eddig tehette. De azért el ne kapassa magát. Tanonczévei alatt minden szorgalma mellett sem tanulhatott meg annyit, a mennyi elég, hogy iparágában való teljes jártasággal dicsekedhessék. Még ezután is sokat kell tanulnia, sokat kell gyakorolnia, hogy soha semmi munkában meg ne akadjon. E szempontból tekintve igen helyes, hogy

*Odahúzódik, nézi csendesen;
Milyen virágok, — édes Istenem!
Milyen szép rózsák! Száz is van talán!
S könnyű sóhaj két csókos ajakán.*

*Nézi a legény, aztán félreállva
Pénzt vesz elő és csendesen számlálja;
Szeretőjére pajkosan kacsint:
Hát kellene-e egy szál rozmaring?
Gyere be vélem, válaszs, majd veszek;
Egy rozmaringszál illenék neked!*

*S a mint bemennek, fészeken megállva
Néz a legény a piruló leányra,
Mosolygó nőkre s illedelmesen
Egy rozmaringszálát kér csendesen.
„A mátkám“ — szól és nagy zavarba jó,
Hogy mosolyog rá egy-két úri nő.*

*Az egyik így szól: — Nem tartunk! Minek?
A rozmaring itt nem kell senkinek!
— Nem szép virág! A másik így felel
— A nagy városban rózsá, szegfű kell!..
... Az ifjú pár zavartan elsiet;
A rozmaring itt nem kell senkinek!...*

ha a fiatal iparossegéd egy ideig régi mestere műhelyében igyekszik maradni. Más városba, más mesterhez csak akkor szegődjék, ha bő tapasztalatai vannak, s ha elég erőt és képességet érez magában, hogy a követelményeknek teljesen megfelelhessen. A munkaadó csak jól képzett, minden tekintetben ügyes segédeknek keres, és nem törődik a fiatal iparossegéd sorsával.

De végre is a fiatal embernek tapasztalatosakat kell gyűjtenie s előbb vagy utóbb szét kell néznie a nagy világban. Régen köteleességévé tették az iparossegédnek a „vándorlást“. Az most már nem kötelező ugyan, de igen nagy hasznára válik, ha más viszonyokkal, más emberekkel megismerkedik, feltéve, hogy vándorútját komoly tanulás céljából végzi. Ehhez nem szükséges, hogy a régi vándorlegény módjára házaljon a mesterembereknél és koldulva járjon be egy nagy földterületet. A mai közlekedési viszonyok lehetővé teszik még a szegény fiúnak is, hogy tervszerűen végezze vándor-, vagy jobban mondva tanulmányútját. A fiatal iparosnak takarékoskodnia kell, mielőtt útra kelne, és akkor is, a mikor úton van. Ez esetben mindig lesz neki anyija, hogy nem kell a kolduláshoz folyamodnia.

Sok fiatal embernek az a szokása, hogy a megtakarított összeget elpocsékolja, s midőn munka nélkül van, nem tud magán segíteni. Különösen a kezdő iparossegédek nem szokták a pénzt kimélni, mert nem gondolnak a jövővel.

Az iparossegéd kis holmit visz magával, épen annyit, a mennyire okvetlenül szüksége van, a mennyit könnyű szerrel magával vihet. A kis csomagban egy csinosabb öltözetet, néhány nélkülözhetetlen tárgyat, ú. m. keféit, fésűt, tűt, czéznát, néhány gombot, szappant, ruhája zsebében pedig egy jegyzőkönyvet és térképet visz. Többi holmiját régi helyén hagyja addig, míg állandó helyet talál, hol hosszabb időig maradhat. Ezen eljárás czélszerű nemcsak azért, hogy az iparossegéd utazásában akadályozva ne legyen,

hanem azért is, hogy a podgyász szállítása hiábavaló költségekkel ne járjon. Útközben sok nevezetes helyre akad, melyeket tanácsos megtekinteni. Egy-egy városba ér, melynek nevezetességeit, pl. múzeumát tanácsos megnézni, s ha nincs nagyobb podgyásza, szabadon mozoghat, sőt az út némely részeit könnyű szerrel gyalog is megteheti.

A magával vitt pénzösszeget az óvatos iparossegéd két részre osztja fel. A nagyobbat gondosan elrejt, a kisebbet, melyből napi szükségleteit fedezi, beteszi pénztárczájába. Mert az utazó iparos nem tudhatja mely körülmények közé kerül, milyen helyen, mely emberek közt fogja az éjjelt tölteni, s épen ezért igen szükséges, hogy óvatos legyen.

Legtöbb gondot okoz az utazó iparosnak az éjjeli szállás. Epen ezért kell, hogy naponta állapítsa meg, hogy estig mely községig juthat el, mely helyen fogja az éjjelt tölteni. Kisebb helyen az utazó iparos egy-egy családhoz forduljon éjjeli szállásért. Jó emberek ritkán fogják kérését megtagadni.

Minthogy a fiatal iparos tapasztalat- és ismeretszerzés céljából utazik, ne mulasztson el megtekinteni semmit, a miből tanulhat. Minden nagyobb városnak van valami nevezetessége, van szakiskolája, múzeuma, árúcsarnoka, vannak nagyobb boltjai gazdag kirakatokkal, nevezetes épületei, melyeknek megtekintése mindenesetre művelőleg hat a törekvő fiatal emberre, a ki a látottakat röviden feljegyzi, a könnyen lemásolható rajzokat papírra veti, az iparága körébe eső cikkek kiállítását különösen megfigyeli és a mennyire lehet, megszerzi azok árjegyzékét. A jegyzeteknek, rajzoknak, árjegyzékeknek egykoron nagy hasznát veheti. Munkakereséskor törekedjék első sorban a legjobb hírnévnek örvendő műhelybe bejutni. Inkább elégedjék meg csekélyebb díjjal, egyszerűbb munkával, csak azért, hogy az iparcikkek tökéletesebb gyártását megismerhesse, hogy a gyártás előnyeit ellessesse.

*S hogy elvegyülnek újra a tömegben,
Szomorúan haladnak mind a kettőn,
De a zivaj közt lelkük ott mulat
Egy egyszerű fehér falu alatt,
Hol napsugaras kertben valahol
Most rozmaring nyit és madár datol...*

Szentessy Gyula.

1849. július 31. — 1899. július 31.

A nap végig sétál az égbolton, lassan, csendesen s este eltűnik a látóhatár mögött. Mily rövid ez idő! . . . De meghagyja a reményt, hogy fölkél másnap s ismétli újra, ismétli folyton vég nélkül áldásos munkáját . . .

Véres felhők közül emelkedett ki a mi napunk, véres felhőkön gázolt át ifjú fényességünk, szívének, lelkének melegét, olvasztó lágy lehelleget lelkés szaván át lopta természetünkbe, s mikor e tűz, e hev átjárta népünk elméjét, a mikor a szabadság jelszavába beleolvadt ezrek, milliók szívének dobbanása, beleolvadt, hogy vérét, életét, mindenét oltárára áldozza: ép a delelőn megtört a nap, eltűnt Petőfi, magára hagyva újból rab-

igába görnyedt népét, hogy zokogjon eltűnt ábrándjai romjain, magára hagyta, hogy egyedül vegye s viselje a gyász lobogót, mely nemzeti zászlónk vérmosta rongyaiból, foszlányaiból szövődött népünk fölé.

Petőfi, nagy költőnk! behszerethetett a magyarok Istene, hogy nem engedte megérned rózsás reményeid arany láncszemeinek durva vashilincsekké történt átalakultát, hogy megmentett a pillanattól, a mikor lelkes hontársaid vértől füstölgő erős, kitartó kardja reménytelenül, vigasztalanul kihullott aczélos karjaikból.

Vajjon tudtad volna-e vigasztalni lágy, édes dalaiddal a megtört népet, tudtad volna-e megnyugtatni azon kebleket, a melyek lantod pengetésénél eszeveszetten rohantak ezen halálba, s átdöfött szívük utolsó sóhaja is a te múzsád szülötte volt, az üveges szemek végső pillantása a te lelked vérmes megnyilatkozására vetődött, s míg ezer bömbölő ágyú, tajtékzó nemes paripa rohant testén át, a te szavaid ismételte elhalón, de szívből, lélekből:

„Talpra magyar! Hi a haza“ . . .

De elmultak e keserű napok, elmult a gyász, s a mult fájdalom, a meghiusult remények, a vér, az elhullt százezer szép vitéz már csak mesében,

Hasonlítsa össze az iparcikkek gyártásának különböző módjait. Iparkodjék tudomást szerezni azon forrásokról, melyekből a műhely a nyers anyagot kapja, hasonlítsa össze a nyers anyagok minőségét, tartósságát, finomságát, tudja meg azok szállítási módját, értékét, s mindezeket röviden jegyezze magának fel. Tájékoztassa magát az iparviszonyokról, a biztosítási ügyről, a fizetési szokott munkabéerekről, szóval, élénk figyelemmel kísérjen mindent, a mi iparága körébe tartozik.

Mennél nagyobb a város, rendszeren annál fejlettebb ipara. A fiatal iparos tehát legtöbbet tanulhat a nagyobb városokban.

Szinte kötelessége minden magyar iparosnak, hogy ellátogasson az ország fővárosába, lássa az ország szívéit: a szép Budapestet. A főváros ipara szabályzó rugója az ország iparának általában, a mint a főváros közönségének ízlése igényei bizonyos mértékben befolyásolják az egész ország közönségét. Ezt az ízlést, ezeket az igényeket, az ipar alkalmazkodását az uralkodó gondolkodáshoz csak ott a helyszínen lehet megfigyelni, átérteni. És erre az iparosnak szüksége van, mert hisz később is, minden önállóvá lett, az iparcikkek gyártásában a fővároshoz kell alkalmazkodnia, s az onnan jövő minden újítást éber szemmel kísérnie. De a magyar iparosnak mint honpolgárnak is kötelessége, hogy az ország fővárosát megtekintse. Sok alkalma van itt megismerkedni az egyesületi élettel, közhasznú intézményekkel, s az e téren szerzett ismereteit később, ha szülőföldjére visszatért, értékesítheti.

Igaz, hogy a nagy városokban, s így Budapestben is, sok veszély környezi a fiatal embert, a ki önmagán uralkodni nem tud, a ki a viszonyokkal és a körülményekkel számolni nem képes. Hány tapasztalatlan ifjú vesztette már el a főváros zajos életében vagyont, becsületét, sőt egészségét! A sok bűnbarlang magához csalogatja, hogy testileg és lelkileg tönkretégye. A fiatal

embernek szinte kedvező alkalomnak látszik, hogy kártyajátékkal pénzt szerezhessen, s nem veszi tekintetbe, hogy mindazok, a kik a kártyaasztalhoz ültek, nyerni akarnak, s hogy végre is valakinek veszítenie kell. Ez a valaki pedig nem lesz más, mint a tapasztalatlan ifjú, a kinek nagyon szűk még a látköre arra, hogy a modern rablót megpillanthassa. Szenvedélyesen dobálja a kártyaasztalra a keserves munkával szerzett krajczárokat, míg az utolsó pénzdarabja is elfogyott, s a szerencsétlen játékos dúlt kedélylyel és nyomasztó lelkiismerettel rohan a barlangból kifelé. Társai, a kiknek karjaiba vetette magát, eltaszítják maguktól, kigúnyolják, kinevetik. Van-e számalomra méltóbb ember eme szerencsétlennél?!...

Ezért a jó szülő, midőn fiát könyvelt szemekkel a szülői ház küszöbén túl elkíséri és forró bucsúcsókokat nyom magzatja homlokára, újra meg újra inti, hogy a messze idegenben, a hová csak gondolatban követheti, tartsa meg lelki tisztaságát, kerülje a rossz társaságot, ügyeljen egészségére. A gondos szülő, a mennyire csak teheti, biztosítani igyekszik gyermeke jólétét, keres számára összeköttetéseket, levélben felkeresi ismerőseit, jó barátait s fiát azok oltalmába ajánlja. Az ajánló levelek, a melyeket az utazó iparos esetleg magával visz, igen jó szolgálatot tesznek neki, s nem egyszer megmentik a rossz társaságtól, mely a reményteljes ifjút a romlás szélére sodorná. Azért, a ki csak teheti, ellátja magát a szükséges ajánlatokkal, mielőtt útra kelne.

Bármennyi veszély környezi is a fiatal embert, a lelkileg és testileg erős ifjú bátran szembe száll azokkal és győzedelmeskedik fölöttük. Mert a ki komoly szándékkal kezdi tanulmányútját és a ki szilárd akarattal, buzgalommal tör a maga elé tűzött cél felé, az talál mindenütt, de különösen a nagy városban oly foglalkozást, melylyel rendes munkáját befejezve, hasznosan és kellemesen töltheti az időt.

és szívünkben él; s midőn koszorút helyezünk névtelen szeretteink halmaira, midőn emlékeink büszke gyászszal hirdetik a világnak kiapadhatatlan hálánkat, szívünkéből fakadó, szemünkből folyó könyeink hozzátok folyik nagy vitézek s hozzád folyik nemzetünk dalos madara: egyetlen Petőfink.

Igaza volt lantodnak, igaza volt akkor, mikor édesen megsejté, hogy soh'sem halsz meg! Tested kiragadta a sors körünkből s ott nyugszol, névtelen társaid körében, ott, a hova örökké vágytál, testeden száguldó paripák vas körmei roncsolák tagjaidat, véredből kifakadt a „Világszabadság“ bimbaja s szellemed él, él szívünkben, él lelkünkben, él testünk minden részecskéjében.

A gyermekeknek a te édes dalodat zengik az anyák altató dalul, a kis iskolás gyerek tűzzel szavalja szíved minden megnyilatkozását, nagy lelked hazafiságát költeményeidben hirdetik ifjaink.

S felujulna szellemed, folytatódnék s kitörnének szellemed korlátlan heve, ha hazánk újból bántaná avatlatlan erőszak s mint sohajtá a saját véreben fuldokló halálos sebesült, úgy harsogná egy szív, egy lélek:

„Talpra magyar! Hí a haza!

A zsidó a talmudot szorongatta kezeivel, a törökök koránaikon csüngnek, Homeros-on veszték össze a görög városok, minden népnek a büszkesége nem egy, de sok — nekünk csak egy van, a mely becsesebb minden kincsnél, ez a te könyved, a te verseidnek, a te szíved minden dobbanásának könyve, ezt őrizzük féltékenyen, mert ez szabadságunk zsoltárja.

A míg magyar él e földön, ereklyeként őrizi műved, ha megszűnt őrizni, nem lesz többé magyar, mert nem lesz szabadság, s szabadság nélkül nincs magyar!

Mi pedig, honfitársak! sírjunk, zokogjunk. Fél százada is sírtak elődeink, sírtak boldogtalanságukban, mi meg sírjunk örömeinkben, hogy eszméid diadalünnepét ülhettük meg.

Könyeinkből pálma fakad, könyeinkből babér nő, a pálmát, a babért mind oda hordjuk névtelen hőseink sírjára, odahordjuk Petőfi szíve fölé, hogy mutassa a multnak hálánkat, s adjon példát és lelkes erőt a jövőnek!!

(U.)

A nyugati Felföld ipari szempontból.

A történelemből tudjuk, hogy Magyarország ipari tevékenysége egész a törökök kiűzéséig, mely alig 200 évvel ezelőtt történt, főképp a Felföldre szorított. Az egész Középkoron át ezek a városok (köztük különösen Pozsony, Kassa, Lőcse, Rozsnyó, Besztercebánya és Selmeczbánya) voltak hazánkban a művelődés főképpviselői s itt keletkezett először a polgári elem, (túlnyomólag kereskedőkből és iparosokból), mely később oly nagy szerepet játszott. A németajkú lakosok csaknem állandó összeköttetésben voltak Németországgal, s az azoknál divatozó nevezetesebb újdonságokat rögtön meghonosították, hasonló módon rendezték be czéheiket, városi tanácsaikat s általában minden közös ügyet. Még a tulajdonképeni Felföldtől távol eső városokban is, hol németajkú lakosság volt, hasonló viszonyok uralkodtak, így többek közt Buda várában a tatárjárástól a törökvészig.

Tulajdonképp maga Pozsony sem tartozik a szorosabb értelemben vett Felföldhöz, a Kárpátok hegyes vidékéhez vagy legalább nem benne van, hanem az alján, a Kismagyar-Alföld szélén. De azért Pozsony már csak azért is, mivel Bécshez igen közel van, mindig németes város volt s egészen nemzeti jellegűvé nem lett. Jelenleg már népességre nézve is hazánk legelső városaihoz tartozik, nem kevesebb mint 9006 iparos lakik benne s 42 nagy gyárban a legutóbbi népszámlálás alkalmával 4476 munkás dolgozott. Egyes iparczikkei, így a kétszersültek, országos nevezetességűek s nem egy más árúja van, mely messze földön terjeszti a magyar ipar hírnevét.

Mint csaknem mindenütt a vidéki városokban, itt is az állami dohánygyár foglalkoztatott legtöbb (átlag 1000, nagyjából nő) munkást. 1891-ben már közel másfélezer kilogramm dohánylevelet dolgozott fel s terményeinek értéke közel harmadfél millió forint volt. A gyárat 1853-ban állították föl s főképp szivarok készítésével foglalkozik, pipadohány kevésbé jön tekintetbe. Nevezetes, hogy a gyárban, hol különben a munkásnőket meglehetősen rosszul fizetik, csaknem kizárólag németek dolgoznak, magyar és tót nők aránylag kevesen keresnek itt munkát.

Nagy nevezetessége volt Pozsonynak, míg fel nem robbant, a dynamitgyár, mely utóbbi időben átlag egy millió kilogramm különféle dynamit-neműket adott el. A gyár épülete és felszerelése érdekes nézni való volt, bár természetesen csak ritka esetekben s nagy óvatossággal engedték meg megtekintését. A népszámláláskor 354 munkás dolgozott benne. Még több állandó munkása volt a tölténygyárnak, mely igen sok anyagot szállít külföldökre, különösen a Balkán-félszigetre. Katonai jellegű másnemű gyár itt a nagy posztógyár, mely kizárólag a katonaság számára dolgozik.

Az eddig egyenként felemlített nagy gyárakon kívül van még Pozsonyban kiváló jelentőségű gőzmalom, gépgyár, légszeszgyár, festékgár, pezsgőgyár s más gyárak. Egyik sem oly jelentékeny, mint a közel Nyitrában fekvő nagysurányi czukorgyár, de eléggé fontosak, némelyik külön felemlítést is érdemel. Ilyen például a electrotechnikai műintézet, mely nemcsak távirtdai és telefon-felszereléseket készít, hanem varrógépeket, villamos órákat, villámhárítókat s más efféleket. Nevezetes továbbá a len-, vitorlavászón- és jutaárúgyár, mely csak 1888-ban alakult, de már a legelsőek közé tartozik hazánkban s különösen tömördek zsákokat készít. Igen érdekes a két paszománygyár is, melyekben újabban valódi aranyárúkat is készítenek.

Igen nagy ipari tevékenység uralkodik Pozsonyban a faárúk feldolgozásában és a vegyi készítmények előállítása terén. Az ács munkák előállítására nézve legnagyobbak a Sprinzel és Durvay telepek, melyeken egyébként száznál több munkás nyer állandó foglalkozást, bár mindkettő túlnyomólag idegen eredetű (ausztriai és stájer fát) dolgoz fel, melyet a Dunán szállítva, aránylag olcsón kapnak. Strausz és Melde czég nádszékéket. Ernhoffer meggyfából készült faragványokat, Zambach hordókat szállítanak jelentékeny mennyiségben a külföldre, a hol a Marschall-féle kocsikat is jól ismerik. A vegyi készítményi gyárak közül a fentebb említettek kivül kiemeljük Scherz, Szlubek, Sommer és Fischer liqueurgyárát, Fischer és Geiger, Esch és társai, Putz fiai és Jaklitsch pezsgőborgyárát, melyekkel kapcsolatban Palugyay világhírű borkereskedésének említését sem mellőzhetjük, a Kirling-féle derék festékgyárát és a vasutak szomszédságában levő nagy enyvgyárát. Nevezetes még a Pollák-féle spodiumgyár, mely mellékterményként jelentékeny mennyiségű csontzsírt és mesterséges trágyát állít elő.

Van tehát a gyári munkásoknak mit tanulnia Pozsonyban. De a tulajdonképeni iparos is sokat tapasztalhat itt, mivel csaknem minden közönséges iparágat oly jelentékeny, gépekkel ellátott műhelyek képviselnek, melyeknek Budapesten kívül párját az országban alig lehet találni.

Ilyenek például Tedesco Lajos és Lövy Jónás óriási szabóműhelyei, melyek évenként egy millió értékűnél több ruhát szállítanak keletre egész Indiáig: a két vállalat együtt legalább 600 családnak nyújtott keresetet mindaddig, míg az antisemiták a két vállalkozót nem kényszerítették arra, hogy Bécsbe költözzenek és itt csak fióküzletet tartsanak fenn. Nagyszerű, megtekintésre igen érdemes Schleiffer Henriknek 1840 óta fennálló kalapos-műhelye, melyben a tulajdonos által feltalált úgynevezett szítálgép segítségével 30—40 kgr. nyúlszörből naponként igen könnyen 500—600 kalapot tudnak készíteni. Ezeket ma már Európa minden részébe elviszik. Még érdekesebb Grüneberg Károly hatalmas kefégyára, melyben állandóan mintegy 600 munkás foglalkozik. A gyárépület 5 udvarra oszlik s 80 gépe van; naponként átlag két ezer darab kefét készítenek, melyek nagyobb része Angliába megy. Munkabérben egy év alatt százezer forintnál többet fizetnek a munkásoknak, kik túlnyomólag nők. A kötélgyárak között érdekes Helb Károlyé azért is, mert jelenleg messze földön csak ő képes 500 méteres vagy még hosszabb köteleket készíteni, a melyekre pedig különösen az elevátorokban nagy szükség van. A pékek között igen sok nevezetes mester van. Leghíresebb Wendler, ki naponként több ezer friss diós patkót küld Budapestre és Bécsbe, továbbá Kesselbauer, ki híres kétszersülteket készít. Ludwig Gottfried óriási gőzgéppel kizárólag rozslisztet készít, közel egy millió forint értékben, 24 óra alatt 400 métermázsza rozstot képes megörölni. A lakatosmesterek között messze földön híres Márton Lajos, ki pompás műiparczikkeket állít elő. Megemlíthetjük még Nass Dávid lőszórtisztító gyárát, Sprinzel Mór hatalmas gőzfűrésztelepét, Marschall Antal kocsi-gyárát, Plank kádárüzletét, stb. Láthatjuk, hogy Pozsonyban a legkülönbözőbb iparágak virágoznak.

Sajnos, hogy a kis-ipart nem mondhatjuk virágzóknak, de ez természetesen is, részben a nagy-ipar virágzása, részben Bécs közelsége miatt. Kimutatták már, hogy az iparosoknak fele 10 forintnál kevesebb adót fizet, tehát még választási joggal sem bír, a mi

meglehető szomorú állapot. Ipartársulat ugyan van elég (1890-ben 23), e mellett alsófokú ipariskolák; a női iskolákkal kapcsolatosan derék nőipartanműhelyek, de oly központja az iparnak, minő a kereskedelemnek a nagyhirű kereskedelmi akadémia, nincs.

Természetes, hogy a fentebbiekben nem soroltuk elő minden megemlítésre érdemes pozsonyi gyárat és ipartelepét, de ezekből is látható, mily nagy ipari tevékenység uralkodik a régi koronázási városban. Pedig magában a város határában a kő kivételével, melyet főképp a Lanfranconi-féle granit-kifejtőtelep állít elő, alig nyújt valamit a természet az iparosok számára. Megadta azonban a hatalmas Dunát, mely nélkül Pozsony sohasem lett volna nagy város s nem keletkezett volna benne annyi gyár.

A gyárak száma Pozsony környékén is nagy, mivel Bécs közelsége megkönnyíti a vállalkozást s különösen tőkét nyújt, bár másrészt a nagy város versenyével a pozsonyi gyárakat sokszor kényszeríti másodrangú szerepre: közvetítők igénybevételére. Legnevezetesebb Bazin mellet a Czajlai völgyben fekvő kénsavgyár és a városban levő nagy tűárúgyár, mint különlegességek. Ez utóbbiban évenként 120—150 millió tűt gyártanak különböző minőségben, melyeket Európa különböző részeibe és részben a keleti államokba szállítanak. Virágzónak azonban egyiket sem lehet mondani. Modorban ősrégi fazekasipar van, jelenleg is 33 fazekas-mester, kik közül több igen csinos fajance- és majolika-árúkat készít. Sajnos, hogy az itt régebben fennállott agyag-ipar-szakiskola már megszűnt. Nagyszombat főnevezetessége a Stummer-féle cukorgyár, mely sokkal kisebb ugyan, mintsem kivitelre nagyban dolgozhatna, de 1891-ben már 77,258 métermázsa cukrot termelt. Somorja és Pozsony-Szent-György városok ipara jelentéktelen.

(Folytatása következik.)

K R Ó N I K A

A békekonferenciát ma-holnap berekesztik; a zárójegyzőkönyvet, a konferencia egyetlen gyümölcsét, bemutatják a hatalmak kormányainak s mihelyt ezek hágai megbízottaiknak meghagyják, hogy a jegyzőkönyvet írják alá, vagy ne írják alá, a két hónap óta tanácskozó nagy urak haza mehetnek. Oly szegény a konferencia eredménye s mégis annyi fáradságba került, míg odáig is el tudtak jutni. Azokból a nagy célokból, a melyekről Miklós czár álmodozott, mikor a konferencia összehívását indítványozta, nem lett semmi. Szelid kívánság marad tehát az az igazi célja, hogy megkönnyítse azokat a katonai terheket, a melyek oly rettenetesen nyomják a népeket. De még arra a kevés eredményre nézve sem tudtak a megbízottak egyhangulag megegyezni. Anglia nem akarja elfogadni sem a genfi konvenczióknak tengeri háború esetére való kiterjesztését, sem a háború iszonyatosságainak enyhítését, de még azt a kívánságot sem, a mely bizonyos lövedékek eltiltására s a kikötők bombázására vonatkozik. Anglia tehát nem akarja elismerni a rettenetes dum-dum-golyók eltiltásáról szóló egyezséget s föntartja magának azt a jogot, hogy nyílt parti városokat is bombázhasson. És Anglia magatartása készül rombadönteni még ezt a csekély eredményt is, a melyet a konferencia elért. Az amerikaiak is nehézségeket okoznak; kikötik, hogy

a választott bírósági javaslatot úgy módosítsák, hogy az Egyesült-Államoknak ne legyen oka és joga európai ügyekbe avatkozni, a miből természetesen az következne, hogy Európának se legyen szabad Amerika dolgaiba avatkozni.

Vilmos német császár neheztel Angliára, még pedig, mint egy bajor ujság írja, a Szamoá-kérdés miatt. A legutóbbi katonai parádé alkalmával ki is fejezte ezt a neheztelését Grierson angol katonai attasé előtt, még pedig olyan éles szavakban, hogy az attasé nyomban elhagyta az ünnepség színhelyét, elment az angol nagykövethez s bejelentette neki az esetet. A dolognak a híre elment Londonba is és angol részről a legnagyobb titokban tartották, míg végre valahogy mégis megtudta a világ. Így adja elő a bajor ujság a császár haragjának az okát. Habár kissé valószínűtlennek látszik, hogy a dolog így történt volna, mindenesetre föltűnő, hogy ugyanekkor a Köln. Ztg. rendkívül heves cikkben támadja Angliát Szamoában tanúsított politikája miatt, a mely, úgymond, alkalmas arra, hogy Németországot évek hosszú sorára elkésersítse. A Szamoá-kérdés rendezésére kiküldött bizottság azért nem tud elérni semmit, mert állítólag Anglia lázítja a népet, még pedig a bizottság munkája ellen. Londonon át már olyan hírek érkeztek, hogy Szamoában nagyon válságos a helyzet s minden pillanatban el lehet készülni, hogy újból kitör a háború.

Július 30-án volt egy éve, hogy Bismarck herczeg meghalt. Ebből az alkalomból az egész német sajtó lelkes szavakkal adózik a nagy kancellár emlékének. Még a liberálisok is ünnepelik az erőszak emberének az emlékét, a ki a német birodalom alapját megvetette.

Belgiumban kitört a válság ismét; a kormány olyan csúf vereséget aratott, hogy legközelebb lemondását várják. Az a tizenötös parlamenti külön-bizottság, a melyet a kormány választó-reformjavaslatának s egyáltalán a többi választójavaslatnak a tárgyalására kiküldtek, egyhangulag elvetette az összes javaslatokat, a kormányét is. Pedig érdekes és nevezetes, hogy a bizottságban a klerikálisok, tehát a kormány hívei voltak többségben s most ők is a kormány ellen fordultak. Ez azt mutatja, hogy a klerikális táborban nagy szakadás állott be; a klerikálisok egy nagy csoportja nem tudja megbocsátani Van den Peereboom miniszterelnöknek, hogy annak idején az ellenzéknek engedett. Ez a csoport, a mely a multkori válság alkalmával a leghevesebben küzdött Van den Peereboom mellett s nem bánta volna azt sem, ha az ellenzék izgatottsága forradalomba hajtotta volna az országot, ez a csoport most maga is ellenzékbe ment át. Újabb brüsszeli hírek szerint Van den Peereboom nem fog lemondani, hanem a kamarát föloszlatja. A válságot azonban ezzel sem oldja meg, legföljebb elnapolja, mert a szocziáldemokraták legutóbb tartott gyűlésükön kimondották, hogy semmiféle javaslatot addig el nem fogadnak, a míg az ország közvéleményét meg nem kérdik egy általános népszavazás útján. Úgy mondják, hogy Lipót király beleegyezett volna a népszavazásba, de a kormány nem engedi.

A belgrádi rögtönítelő bíróság csöndben folytatja tárgyalásait és egyelőre ítél azokon, a kik a merénylet előtt követtek el valami bűnt.

Hivatalos jelentés szerint augusztus 7-én vagy 8-án kezd meg Knezevics pörének a tárgyalását s utána Pasicsot, Tausanovicsot és Proticsot veszi elő. Belgrádban egyébként csend van, már tudniillik olyan, a milyen a statáriális csend szokott lenni. Sándor király tegnap egy hivatalnoki küldöttséget fogadott s kijelentette, hogy nem tűri, hogy a hivatalnokok valami párthoz tartozzanak s kivált olyan párthoz, a melynek vezérei gyilkosokkal járnak karöltve. Félték, reszkettek a gratuláló deputáció tagjai, hátha a király valamelyiküket nevének nevezné, mint a hogyan Milán tette a minap. Vuics dr. volt pénzügyminiszterrel és egyetemi tanárral, a kit a tanárok fogadása alkalmával nyilvánosan megbélyegzett. Vuics ellen vizsgálatot is indítottak akkor Milán szavai után, de a vizsgálat, úgy látszik, semmi reá nézve terhelő dolgot nem derített ki, mert Vuics-ot nem fogták el. Vuics azonban mégis jobbnak látta menekülni s családjával elhagyta az országot.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK

Petőfi-ünnep.

Ötven éve, hogy a fehéregyházi síkon kilehelte a világ egyik legnagyobb költője nemes lelkét. Ötven éve, hogy egy buta lándzsa átjárta azt a nemes keblet, mely a hazaszeretet temploma volt s most ötven év múlva nem gyász, hanem diadalünnepet ült a magyar nemzet, mert nem Petőfi halálát, hanem Petőfi szellemének feltámasztását ünnepelték meg az egész országban. Leglélelemelőbb azonban az ország fővárosában és Segesváron volt az ünnepély.

Budapesten az utcák képe már a kora reggeli órákban arra vallott, hogy valami nem mindennapi és szép dolog készül. A vasárnapi ruhába öltözött tömeg mindenfelől seregestől tódult a Petőfi-tér felé, a hol a főünnepség folyt le. A téren 10 óra felé már ezrekre rugó tömeg gyűlt össze, mely csendben várta az ünnepély megkezdését. A vagy tízezer főre rugó tömeg között képviselve volt a főváros társadalmának minden osztálya. A rendőrség nagy számmal vonult ki az ünnepély színhelyére, de a kordon főtartásán kívül más dolga nem akadt, mert a rend példás volt.

A Petőfi-tér házairól lobogók lengtek, valamennyi ablak ki volt díszítve. Az ünnep középontja a Petőfi-szobor leleplezése óta nem ragyogott ily pompás díszben. A szebbnél szebb koszorúk tömege egészen eltakarta a szobor talapzatát. A szobor előtt díszes fődött emelvény állott, ezen beszéltek a szónokok. Az emelvénynyel szemben álltak föl a budai dalárda, Ganzgyári dalkör, a „Törekvés“ dalárda és a „Budapesti polgári dalkör“ tagjai Bellovits Imre országos karnagy vezetésével.

Eljöttek a szociálisták is, a kik délután három órákor vonultak a szobor elé.

Velük ünnepelt a Hazafias szövetség s a nemzeti demokraták köre is.

A segesvári ünnep is rendkívül szépen folyt le. Gyönyörű időben sok ezer ember tolongott a fehéregyházi síkon az emlékoszlop körül. Négy vonaton jöttek maguk a székelyek, de tele volt a tér szerbekkel, szászokkal is. Csak a románok

hiányoztak. A székely asszonyok, leányok virágokkal halmozták el az emlékoszlopot, a melyet koszorúk özene vett körül.

A nap égető melegséggel süt a mezőre, de nem mozdult egyetlen ember sem, a hű székelység, a melyet Ugron Gábor vezetett, kitartott az utolsó pillanatig. Közben zúgva, dörögve szállt az ég felé az „Isten áld meg a magyart“.

A tömegben nagy feltűnést keltettek a Brassó vidéki szászok festői ruhájukban, mind a nép, mind az intelligencia szép számban volt jelen, de a vezetők hiányoztak. A szászokat nagyon éljeneztek.

Az emlékoszlop szomszédságában volt felállítva a tribün, melyen Zsilinszky és Vörösmarthy államtitkárok, a Petőfi-társaság tagjai és az ünnep szónokai foglaltak helyet.

Beszédet mondott Bartok Lajos, Bartha Miklós, majd a segesvári várban a Petőfi-szobor előtt szavaltak és énekelték el a himnuszt és a szózatot. Az ünnepélyen jelen voltak Zsilinszky és Vörösmarthy államtitkárok, Zichy Jenő gróf, Ilyés Bálint és még számosan közéletünk kitűnő ségei közül.

Baross Gábor emlékezete.

A keleti pályaudvar parkjában, a szerkesztőségünkkel szemben lévő Baross Gábor ércszobránál rövid és megható aktusban folyt le ma délelőtt a zóna-tarifa megalkotásának első évtizedes emlékűnépe. A kereskedelmi minisztérium és a hatóságába való állami institúciók főtisztviselői járultak a vasminiszter emlékéhez s három babékoszorút tettek a nagy reformátor ércalakja elé.

A szobor körül díszruhás vasuti altisztek sora várakozott az ünneplőkre. Tíz órákor megérkeztek a hivatalos előkelőségek s a park kerítésén kívül sűrű rétegben verődött össze a kíváncsiak serege. A csendes ünnepségen ott voltak a kereskedelmi minisztérium részéről: *Mándy Lajos*, *Szterényi József* és *Reviczky Konrád* miniszteri tanácsos, *Vértessy Kálmán*, *Emmerling Vilmos*, *Tichtl János*, *Ballay Lajos* és *Sárkány Andor* osztálytanácsos, *Szabó Béla* posta és távíró főigazgató és *Schmidt Ferencz* segédhivatali főigazgató; az államvasutak igazgatósága részéről: *Banovics Kajetán* miniszteri tanácsos igazgató, *Wachtel Károly*, *Himmel* és *Csermák* felügyelők; az államvasutak jobbpárti üzletvezetősége részéről: *Tolnay Kornél* főfelügyelő, üzletvezető-helyettes és *Haftner* felügyelő; a balparti üzletvezetőség részéről *Mezey* és *Lendvay* felügyelők és *Neumann* állomásfőnökhelyettes.

Elsőnek a kereskedelmi miniszter koszorújával *Vértessy Kálmán* miniszteri osztálytanácsos állott a szoborhoz s így szólott:

— A kereskedelmi miniszter úr ő nagyméltóságának megbízásával kegyeletteljes megemlékezéssel helyezem e koszorút Baross Gábor volt kereskedelmi miniszternek, a zónatarifa megalkotójának emléke elé.

A koszorú szalagján ez a fölírás:

Néhai bellusi Baross Gábornak, a zónatarifa megalkotójának — hálás utóda és barátja: Hegedűs Sándor.

A szép ünnepélyen rendkívül sok közönség gyűlt egybe s a nagy államférfiúhoz méltó komolyságban és csendben folyt le a lélelemelő ünnepély.

Miniszter a harmadik osztályú kocsiában.

Az angol közönség valóságos csapásként érzi, hogy a vasúti kocsik mindig túlszűfoltan közlekednek, de most, hogy ennek hátrányát Chamberlain, az angol gyarmatügyi miniszter is magán tapasztalta, talán megszüntetik ezt a botrányos állapotot. Mr. Chamberlain egy vasárnapi kirándulás után nejével tért vissza Londonba, de miután sem az első, sem a második osztályon nem volt már hely, kénytelen volt tizennegyediknek egy harmadik osztályú dohányzó szakaszban helyet foglalni. Persze, fölismerték a minisztert és ennek köszönhetette, hogy azokat a bókákat, melyekkel a már telt szakaszokba fölszálló utasokat fogadni szokták, nem kellett hallania. Az „Evening News“ így eseteli utazását „a legnagyobb államférfiúnak, kit Anglia valaha látott“. A miniszter, mihelelyest beszállt, a legnagyobb szeretetreméltósággal kért bocsánatot azért az alkalmatlanságért, melyet utazótársainak okoz.

Ezzel meg volt törve a jég és a társalgás általánossá lett. Chamberlain világfihoz illő nyugalommal fogta föl a helyzetet és egészen elbájoalta utitársait szeretetreméltóságával; mire a vonat Londonba ért, mindenki sajnálta, hogy a jeles államférfiútól és oly szeretetreméltó társalgótól oly gyorsan el kellett válniok.

102 éves menyasszony.

Galenában, Kansas amerikai államban jogos feltűnést keltett egy házasság a menyasszony személye miatt. A 102 éves Mrs James Morgan járult az oltár elé, hogy megtegye ötödször is ezt a jelentőségteljes lépést, mert leánynevét, mely eredetileg Davenport volt, egymásután cserélte föl a Mrs Leweson, Vernon és Douglas nevekkel, mivelőt mint Morganné asszony újabb házasságra gondolt. Mint minden boldog embernek, a 102 éves asszonynak sincs története. Kansasban töltötte el életét és négy férje mindegyikétől nem megvetendő vagyonkát örökölt. Gyereke egyik házasságból se lett.

Szivart lopó tőkepenzes.

Bonnban egy szivaros-boltban egy idő óta nagyon sok szivar tűnt el, a nélkül, hogy a tettest kipuhatolni lehetett volna. Végre megcsípték a tolvajt egy gazdag tőkepenzes személyében. Azzal védekezett, hogy gyomorbaja van s ez készíteti őt arra a beteges hajlamba, hogy szivarokat lopjon. Épen szivarokat. Kiderült, hogy már más üzletekben elkövetett hasonló lopásokért már többször megbüntették. A törvényszéknek nem volt érzéke a tőkepenzes különös gyomorbaja iránt s elítélte 50 márka pénzbírságra.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Folytonos figyelmeztetéseink és ismételt kérelmeink daczára a tagok közül sokan még mindig elmulasztják a tagkönyvecske számát a cheque-lapokra ráírni. Saját érdekében felkérjük t. előfizetőinket, hogy ezt megtenni el ne mulasztásuk, mert mulasztásuk nagy zavarokat s elkerülhetetlen tévedéseket okozhat.

Ugyanevak kérjük t. előfizetőinket arra is, ha egyszerre több óra küldik be az előfizetést, a cheque-lap hátulsó részén mindig kitüntessék, hogy mely hónapra vagy miért küldik, hogy a küldött összeg rendeltetéséhez kétség ne férjen.

Felszólítjuk továbbá azon előfizetőinket, a kik a júliusi, sőt még a júniusi tagsági díjukkal is hátralékban vannak, hogy azt mielőbb okvetlenül beküldjék, különben biztosítási igényük és tagsági joguk elvész.

Végre kérjük t. előfizetőinket, hogy sziveskedjenek néhány sorral értesíteni, ha a lapokat esetleg helytelen czímzéssel kapják, vagy legkésőbb keddig nem kézbesítettnek.

P. J. Temesvár. Szives érdeklődését ismételve is köszönjük. A rosszakaratú híresztelésekkel szemben örömmel értesítjük, hogy lapunk folytonosan terjed, és most már a szövetkezet megalakításán fáradozunk.

Baróthi Antal Kelenföld. Ha a postahivatalnál a cheque-szelvénynek visszamaradó részén a postahivatal pecsétjét ráüti és aláírja, úgy az szolgál önnek nyugtázásul.

Spekl József Selyp. Szives sorai alapján Fekete József urat július és augusztus óra biztosítottuk.

Liber Imre B.-Sellye. A kívánt dolgokat elküldöttük, kérjük most már szives ígérete folytán nemes ügyünk lehető széles körben való terjesztését.

Bapp Béni Vinkovcze. Megfelelően intézkedtünk, az előfizetési összeget lehet egy forintnál nagyobb részletben is beküldeni, vannak, kik egész évre egyszerre küldték be.

Szücs András Lőrinczi. Megfelelően intézkedtünk.

Vizvári Antal szertárfelvigyázó Királyháza. Kérjük szives értesítését, a lapokat megkapta-e?

Vincze Árpád Szabadka. Chequet és hiányzó lapot elküldöttük.

Gerstenbrand József Isaszeg. Külön levélben válaszoltunk.

B. J. Elfogadjuk májustól kezdve, mert még nem mult el 45 éves.

Sok Frigyes 165. sz. pályáör. Igen, fel van véve májustól kezdve. Tagsági ügye teljesen rendben van.

Várkonyi József Miskolcz. A lapokat pénteken este küldjük szét s így legkésőbb vasárnap reggelig feltétlenül kézbesítve kell lenniök.

Sánta Donát Segesvár. Kérjük, sziveskedjék levelelünkre sürgősen válaszolni, hogy megfelelően intézkedhessünk.

Prajer József Bashalom. Czimszalagot kijavítottuk, reméljük, hogy most már rendesen kapja a lapot.

Péter Mihály Marzsina. Megfelelően intézkedtünk. Szívélyes üdvözet.

Kovács Lukács mozgóör Gyoma. Levelet irtunk, kérjük sürgősen válaszolni, hogy esetleg a postaigazgatóságnál lépéseket tehessünk.

Zsidov Pál Tiszolcz. Levelet irtunk, a lapokat és posta-chequeket elküldöttük.

Tartalom: Érdekközösség. — Az iparossegéd. — Tárca: A rozmaring. Szentessy Gyula. 1849. július 31. — 1899. július 31. (U.) — A nyugati Felföld ipari szempontból. — Krónika. — Vegyes közlemények. — Szerkesztői üzenetek.